

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування
України**

**Методичні вказівки
до виконання практичних завдань з дисципліни
«Методологія та організація наукових досліджень з
основами інтелектуальної власності» для студентів
спеціальності D3 «Менеджмент» освітньої програми
«Управління закладом освіти» другого (магістерського)
рівня вищої освіти**

Київ - 2026

Рецензенти:

О. В. Васюк – докт. пед. наук, професор, професор кафедри педагогіки,

Національний університет біоресурсів і природокористування України;

С. О. Кубіцький – канд. пед. наук, професор, завідувач кафедри управління та освітніх технологій, Національний університет біоресурсів і природокористування України.

Рекомендовано до видання вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України (протокол № 11 від 19 червня 2026 р.).

Методичні вказівки до виконання практичних завдань з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» для студентів спеціальності «Менеджмент» освітньої програми «Управління закладом освіти» другого (магістерського) рівня вищої освіти / уклад. Н.І Гречаник Київ: НУБіП України, 2026. 45 с.

У методичних вказівках представлено зміст, структуру та організаційно-методичні засади виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» для здобувачів ступеня магістра спеціальності D3 «Менеджмент» за ОПП та ОНП «Управління закладом освіти». Розкрито теоретичні та практичні аспекти методології наукового пізнання, організації та планування наукових досліджень, формування інформаційної бази дослідження, застосування теоретичних та емпіричних методів наукового пошуку, організації експериментальної роботи, математичної обробки результатів дослідження, підготовки та оформлення курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт, апробації та публікації результатів наукових досліджень, а також правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

У виданні подано мету, завдання, логіку та зміст практичних занять, рекомендації щодо опрацювання наукових джерел, виконання аналітичних, дослідницьких і проєктних завдань, проведення інформаційного пошуку, аналізу наукових публікацій, розроблення програми дослідження, моделювання експерименту, підготовки наукових публікацій і презентації результатів наукової діяльності. Наведено орієнтовні завдання репродуктивного та продуктивного рівнів, критерії оцінювання результатів навчальної діяльності, вимоги до оформлення звітних матеріалів, академічного цитування та дотримання принципів академічної доброчесності. Матеріали спрямовані на формування у магістрантів цілісного уявлення про методологію сучасних наукових досліджень, розвиток дослідницької культури, навичок наукової комунікації, академічного письма, критичного аналізу наукової інформації та застосування правових механізмів захисту результатів інтелектуальної діяльності. Видання призначене для магістрантів, викладачів, наукових керівників, а також усіх, хто здійснює науково-дослідну діяльність у сфері освіти та управління.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Структура та опис освітнього компонента.....	6
2. Практичні завдання.....	12
2.1. Практична № 1	12
2.2. Практична № 2.....	17
2.3. Практична № 3.....	20
2.4. Практична № 4.....	24
2.5. Практична № 5.....	26
2.6. Практична № 6.....	30
2.7. Практична № 7.....	34
3. ФОРМА КОНТРОЛЮ.....	42
3.8. Перелік питань до іспиту.....	43
4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	44

ВСТУП

Методичні вказівки з дисципліни «**Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності**» укладено для магістрантів спеціальності D3 «Менеджмент» за освітньо-професійною та освітньо-науковою програмами «Управління закладом освіти» і спрямовано на забезпечення ефективного виконання практичних завдань, що формують дослідницькі, аналітичні та академічні компетентності майбутніх керівників закладів освіти.

У сучасних умовах стрімкого розвитку науки, цифровізації освітнього простору, зростання ролі доказового підходу в управлінні освітою та підвищення вимог до академічної доброчесності особливого значення набуває здатність фахівця здійснювати науковий пошук, критично аналізувати інформацію, обґрунтовувати управлінські рішення результатами досліджень та забезпечувати належний рівень правової охорони результатів інтелектуальної діяльності. Майбутній менеджер освіти повинен не лише володіти теоретичними засадами наукового пізнання, а й уміти застосовувати сучасні методи дослідження для вивчення актуальних проблем освітньої практики, здійснювати апробацію результатів власних досліджень і дотримуватися норм академічної культури.

Зокрема, магістрант має орієнтуватися в методологічних засадах наукового дослідження, уміти визначати об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, формулювати наукову проблему і гіпотезу, добирати адекватні методи дослідження, здійснювати пошук і критичний аналіз наукової інформації, організовувати та проводити експериментальну роботу, опрацьовувати отримані результати, оформлювати наукові тексти відповідно до чинних вимог, а також застосовувати правові механізми захисту об'єктів інтелектуальної власності.

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про теоретико-методологічні засади, логіку та етапи наукового пізнання, розвиток здатності до самостійної науково-дослідної діяльності, академічної комунікації та академічного письма, а також набуття знань щодо правових механізмів охорони результатів інтелектуальної діяльності.

У процесі опанування дисципліни здобувачі оволодівають практиками постановки наукової проблеми, формування концепції дослідження, вибору методологічного інструментарію, організації експериментальної роботи, підготовки та оформлення наукових публікацій, курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт, а також засвоюють основи авторського права, патентного права, академічної доброчесності та захисту інтелектуальної власності.

Основні завдання методичних вказівок:

- сприяти засвоєнню студентами методологічних засад і принципів наукового пізнання;
- допомогти у виконанні практичних завдань, спрямованих на формування навичок організації та проведення наукових досліджень;
- розвивати вміння здійснювати пошук, аналіз, систематизацію та інтерпретацію наукової інформації;

- формувати навички застосування теоретичних і емпіричних методів дослідження, обробки та узагальнення результатів експериментальної роботи;
- удосконалювати здатність до підготовки наукових публікацій, презентації результатів досліджень та здійснення наукової комунікації;
- формувати навички дотримання принципів академічної доброчесності та використання механізмів правової охорони інтелектуальної власності.

У процесі роботи з методичними вказівками студенти виконуватимуть практичні, аналітичні, дослідницькі та проєктні завдання, здійснюватимуть аналіз наукових джерел, моделювання дослідницьких ситуацій, розроблення програм дослідження, підготовку наукових текстів і презентацій, що забезпечить поєднання теоретичної підготовки з практичною науковою діяльністю та сприятиме розвитку критичного, дослідницького й академічного мислення.

У результаті опрацювання дисципліни та виконання практичних завдань магістранти повинні:

- мати цілісне уявлення про методологію сучасного наукового дослідження та особливості організації наукової діяльності;
- знати сутність, структуру та логіку наукового пізнання, основні методи наукових досліджень, вимоги до підготовки й оформлення наукових праць;
- володіти знаннями щодо організації експериментальної роботи, апробації та публікації результатів досліджень;
- знати основні положення законодавства у сфері інтелектуальної власності та академічної доброчесності;
- уміти планувати й здійснювати наукові дослідження, аналізувати отримані результати, оформлювати наукові роботи, використовувати сучасні засоби наукової комунікації та застосовувати механізми захисту результатів інтелектуальної діяльності.

Таким чином, запропоновані методичні вказівки покликані підвищити ефективність самостійної та практичної роботи магістрантів, сприяти формуванню їхньої дослідницької культури, розвитку навичок наукового мислення, академічної комунікації та відповідального ставлення до результатів інтелектуальної діяльності, що є важливою складовою професійної підготовки сучасного керівника закладу освіти.

РОЗДІЛ 1. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ОСНОВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ».

1.1. Опис навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»

Дисципліна формує у здобувачів системне уявлення про методологію та організацію наукових досліджень, а також основи правового захисту результатів інтелектуальної діяльності. Студенти опановують методи дослідження, структуру наукового пізнання, академічну доброчесність, етику, культуру цитування та управління науковими даними. Вивчаються основи авторського, патентного та суміжного права, правила оформлення об'єктів інтелектуальної власності, механізми їх комерціалізації та правові інструменти захисту. Практичні заняття сприяють розвитку вмінь планувати, реалізовувати та презентувати результати досліджень, належно їх оформлювати. Зміст дисципліни має міждисциплінарний характер і поєднує елементи філософії науки, інноваційного менеджменту та права. Опанування курсу створює підґрунтя для підготовки кваліфікаційних робіт, участі в наукових заходах і подальшої професійної діяльності у сфері науки, освіти та інновацій.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	D3 «Менеджмент»	
Освітня програма	Управління закладом освіти	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проєкт (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	Денна	Заочна
Курс (рік підготовки)		
Семестр		
Лекційні заняття	15 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	8 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60 год.	72 год.

Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	
--	--------	--

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системного уявлення про теоретико-методологічні засади, логіку та етапи наукового пізнання, здатності до самостійної науково-дослідної діяльності, а також набуття знань щодо механізмів правової охорони результатів інтелектуальної діяльності. У процесі опанування дисципліни здобувачі оволодівають практиками формування наукових ідей, постановки проблем, вибору відповідних методів дослідження, оформлення результатів наукової роботи, а також засвоюють основи патентного права, авторського права і засади комерціалізації інтелектуальної власності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або використання інновацій за невизначеності умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи а інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК 7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН 8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією.

ПРН 14. Розробляти та реалізовувати стратегічний та оперативний плани розвитку закладу освіти аграрного профілю на засадах європейських цінностей та цілей сталого розвитку.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	тижн і	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	Ла б	ін л	с.р		л	п	ла б	ін л	с.р.

Модуль 1. <i>Організаційно-методичні основи наукових досліджень</i>												
Тема 1. Основні поняття і категорії методології наукового дослідження		14	2	2			10	12	2	-		10
Тема 2. Інформаційна база наукового дослідження.		14	2	2			10	10	-	-		10
Тема 3. Методика організації та реалізації теоретичних і експериментальних досліджень.		16	2	2			12	14	2	2		10
Тема 4. Курсова, бакалаврська, дипломна та магістерська роботи: написання, оформлення, захист.		17	2	2			13	14	2	2		10
Разом за модулем 1		61	8	8			45	50	6	4		40
Модуль 2. <i>Наукові комунікації в дослідженнях магістрів та основи інтелектуальної власності</i>												
Тема 5. Наукові комунікації в управлінні дослідницькою діяльністю.		9	2	2			5	14	2	2		10
Тема 6. Апробація та публікація результатів наукового дослідження.		9	2	2			5	12	-	2		10
Тема 7. Законодавчо-нормативний супровід охорони інтелектуальної власності та принципи академічної доброчесності в освітньо-науковому середовищі		11	3	3			5	14	2	-		12
Разом за модулем 2.		29	7	7			15	40	4	4		32
Усього годин		90	15	15			60	90	10	8		72
Курсовий проєкт (робота) з _____ (якщо є в навчальному плані)												
Усього годин		90	15	15			90	90	10	8		72

2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Основні поняття і категорії методології наукового дослідження	2/2
2	Інформаційна база наукового дослідження.	2/-

3	Методика організації та реалізації теоретичних і експериментальних досліджень.	2/2
4	Курсова, бакалаврська, дипломна та магістерська роботи: написання, оформлення, захист.	2/2
5	Наукові комунікації в управлінні дослідницькою діяльністю. Моделювання управлінських процесів: концептуальні, математичні та комп'ютерні підходи з використанням спеціалізованого програмного забезпечення.	2/2
6	Апробація та публікація результатів наукового дослідження.	2/-
7	Законодавчо-нормативний супровід охорони інтелектуальної власності та принципи академічної доброчесності в освітньо-науковому середовищі	3/2
	Разом	15/10

3. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Об'єкт і предмет наукового пізнання. Методологія наукового пізнання: рівні, принципи та методи. Формування дослідницької проблеми та генерування ідей для розв'язання управлінських завдань.	2/-
2	Інформаційна база наукового дослідження. Пошук, критичний аналіз і систематизація інформації для обґрунтування управлінських рішень та стратегічного розвитку закладу освіти.	2/-
3	Наукові комунікації в управлінні дослідницькою та проєктною діяльністю. Цифрові інструменти організації командної взаємодії та реалізації дослідницьких проєктів.	2/2
4	Методика теоретичних і експериментальних досліджень. Збір, обробка та аналіз даних із використанням цифрових інструментів для обґрунтування управлінських рішень.	2/2
5	Організація та виконання кваліфікаційного дослідження: проєктування, написання, оформлення і захист. Розроблення дослідницького проєкту у сфері управління закладом освіти зокрема аграрного профілю.	2/2
6	Апробація та публікація результатів наукового дослідження. Використання результатів досліджень для розроблення управлінських проєктів, стратегічних та оперативних планів розвитку закладу освіти аграрного профілю.	2/2
7	Система правової охорони інтелектуальної власності. Академічна доброчесність та захист результатів інтелектуальної діяльності в дослідницьких і управлінських проєктах.	3/-
	Разом	15/8

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Специфіка наукового і повсякденного пізнання. Проблематика наукових досліджень. Науково-дослідна діяльність студентів.	10/10
2	Оцінка ефективності наукового дослідження та використання його результатів для обґрунтування стратегічних і оперативних рішень у розвитку закладу освіти зокрема аграрного профілю.	10/10
3	Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідницькій роботі. Особливості інформаційного пошуку при проведенні наукового дослідження.	12/10

4	Вимоги щодо проведення статистичних спостережень. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул, додатків. Набуття студентами компетентностей з академічної доброчесності та навичок якісного академічного письма. Складання звітів про науково-дослідні роботи і публікація їх результатів.	13/10
5	Методологічні засади обґрунтування стратегічних і оперативних рішень щодо розвитку закладу освіти зокрема аграрного профілю на основі результатів наукових досліджень.	5/10
6	Моделювання як метод наукового дослідження. Побудова та дослідження моделей управлінських процесів і стратегічного розвитку закладу освіти зокрема аграрного профілю з урахуванням європейських цінностей і цілей сталого розвитку.	5/10
7	Санкції за порушення академічної доброчесності. Інструменти підвищення ефективності кодексу академічної етики. Особливості перевірки на академічний плагіат дисертаційних робіт. Поняття про право інтелектуальної власності. Місце та роль інтелектуальної власності у світовому економічному розвитку.	5/12
	Разом	60/72

Організація комплексного вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»

Комплексне опанування освітнього компонента «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» передбачає поєднання лекційних, практичних занять і самостійної роботи здобувачів. Така організація спрямована на формування системного уявлення про теоретико-методологічні засади, логіку й етапи наукового пізнання, розвиток дослідницького та критичного мислення, здатності генерувати наукові ідеї, обирати відповідні методи дослідження, обґрунтовувати управлінські рішення, а також дотримуватися правових та етичних норм використання результатів інтелектуальної діяльності.

Зміст освітнього компонента структуровано у два взаємопов'язані модулі: *«Організаційно-методичні основи наукових досліджень»* та *«Наукові комунікації в дослідженнях здобувачів освіти та основи інтелектуальної власності»*. Їх опанування забезпечує послідовний перехід від засвоєння методологічних основ наукового пізнання та формування інформаційної бази дослідження до організації теоретичних і експериментальних досліджень, підготовки кваліфікаційної роботи, апробації й оприлюднення наукових результатів, правової охорони інтелектуальної власності та дотримання академічної доброчесності.

Лекційні заняття спрямовані на систематизацію теоретичних знань щодо основних понять і категорій методології наукового дослідження, інформаційного забезпечення наукового пошуку, організації теоретичних та експериментальних досліджень, підготовки й захисту кваліфікаційних робіт, наукових комунікацій, апробації та публікації результатів. Окрему увагу приділено моделюванню управлінських процесів із використанням

концептуальних, математичних і комп'ютерних підходів, а також законодавчо-нормативному забезпеченню охорони інтелектуальної власності та принципам академічної доброчесності.

Практичні заняття забезпечують застосування теоретичних положень у дослідницькій та управлінській діяльності. Здобувачі визначають об'єкт і предмет наукового пізнання, формують дослідницькі проблеми та генерують ідеї, здійснюють пошук, критичний аналіз і систематизацію інформації, опановують методику збору, обробки та аналізу даних, розробляють дослідницькі проекти, презентують і апробують результати досліджень. Практична підготовка передбачає також використання результатів наукових досліджень для обґрунтування управлінських проектів, стратегічних і оперативних планів розвитку закладів освіти аграрного профілю, а також застосування норм академічної доброчесності й правової охорони результатів інтелектуальної діяльності.

Організація практичної роботи ґрунтується на використанні проблемного, практико-зорієнтованого, проєктного навчання та навчання через дослідження, доповнених дискусіями, дебатами, командною роботою і мозковим штурмом. Це сприяє активізації дослідницької позиції здобувачів, розвитку аналітичного мислення, креативності, здатності аргументувати власні рішення та працювати з комплексними проблемами управлінського характеру.

Самостійна робота є важливою складовою опанування освітнього компонента та спрямована на поглиблення й практичне застосування методологічних знань. Її зміст охоплює проблематику наукового пізнання і дослідницької діяльності, оцінювання ефективності наукового дослідження, пошук та опрацювання наукової інформації, статистичні спостереження, академічне письмо, оформлення й оприлюднення результатів досліджень. Окремий блок завдань орієнтований на методологічне обґрунтування стратегічних і оперативних рішень та моделювання управлінських процесів і розвитку закладів освіти аграрного профілю з урахуванням європейських цінностей і цілей сталого розвитку.

У процесі самостійної роботи здобувачі мають навчитися не лише знаходити й опрацьовувати наукову інформацію, а й критично оцінювати результати досліджень, визначати можливості їх практичного використання та формувати науково обґрунтовані пропозиції для управлінської діяльності. Моделювання розглядається як метод наукового дослідження, що дає змогу будувати, аналізувати та обґрунтовувати моделі управлінських процесів і стратегічного розвитку закладу освіти аграрного профілю.

Важливим наскрізним складником освітнього компонента є академічна доброчесність та інтелектуальна власність. Здобувачі опановують принципи академічної етики, культури цитування, правомірного використання наукової інформації, основи авторського, патентного та суміжного права, а також механізми правової охорони результатів інтелектуальної діяльності. Це забезпечує формування відповідального ставлення до створення, використання та поширення результатів власної й сторонньої наукової діяльності.

У результаті комплексного опанування дисципліни забезпечується формування здатності проводити дослідження, генерувати нові ідеї, здійснювати аналіз і синтез, обирати та застосовувати відповідні концепції,

методи й інструментарій менеджменту, розробляти дослідницькі та управлінські проекти. Дослідницька підготовка водночас орієнтована на критичне використання наукового й аналітичного інструментарію, застосування сучасних засобів опрацювання інформації та наукове обґрунтування стратегічного й оперативного розвитку закладів освіти аграрного профілю.

Організація вивчення освітнього компонента ґрунтується на єдності методологічної, дослідницької, управлінської та правової підготовки. Вона створює умови для формування дослідницької культури магістрантів, їхньої готовності самостійно організовувати науковий пошук, критично працювати з інформацією, отримувати й аргументовано представляти результати досліджень та використовувати їх для розв'язання актуальних завдань управління закладами освіти.

II РОЗДІЛ. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

2.1. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.

Тема заняття: Об'єкт і предмет наукового пізнання. Методологія наукового пізнання: рівні, принципи та методи. Формування дослідницької проблеми та генерування ідей для розв'язання управлінських завдань.

Мета заняття:

- сформуувати у магістрантів цілісне розуміння сутності наукового пізнання, його об'єкта, предмета та місця в системі сучасної науки;
- розкрити зміст поняття «методологія наукового дослідження», охарактеризувати її класифікаційні рівні та основні принципи;
- розвинути здатність аналізувати взаємозв'язок об'єкта, предмета, мети та завдань наукового дослідження в контексті підготовки власних наукових робіт;
- сформуувати вміння застосовувати методологічний і понятійно-категоріальний апарат наукового дослідження під час розроблення дослідницьких проєктів та вирішення наукових завдань.

Тип заняття: практично-аналітичне з елементами наукової дискусії, проблемного навчання та аналізу дослідницьких ситуацій.

Компетентності, що формуються:

- **Знають і розуміють:** сутність наукового пізнання, зміст понять «об'єкт» і «предмет» дослідження; основні категорії методології наукового дослідження; класифікаційні рівні методології (філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий і технологічний); принципи наукового пізнання та їх значення для організації дослідницької діяльності.
- **Уміють:** визначати об'єкт, предмет, мету та завдання наукового дослідження; аналізувати взаємозв'язок між основними компонентами наукового пошуку; застосовувати понятійно-категоріальний апарат методології наукового дослідження під час розроблення дослідницьких проєктів і підготовки кваліфікаційних робіт.
- **Мають навички:** роботи з науковими джерелами та методологічною літературою; обґрунтування методологічних засад дослідження; формулювання наукової проблеми, визначення об'єкта і предмета дослідження відповідно до обраної тематики.
- **Виявляють здатність:** до критичного осмислення методологічних підходів сучасної науки; до аргументованого вибору методологічного підґрунтя дослідження; до інтеграції методологічних знань у процес планування та реалізації науково-дослідної діяльності; до аналізу й оцінювання наукових досліджень з позицій дотримання принципів наукового пізнання.

Питання до обговорення:

1. У чому полягає сутність наукового пізнання? Яке місце наукове пізнання посідає в системі сучасної науки та дослідницької діяльності?

2. Як співвідносяться поняття «об'єкт» і «предмет» наукового дослідження? Які підходи до їх визначення використовуються під час підготовки наукових робіт?

3. Що становить зміст методології наукового дослідження? Які функції вона виконує в процесі організації та здійснення наукового пошуку?

4. Які класифікаційні рівні методології наукового пізнання виокремлюють у сучасній науці? У чому полягає специфіка філософського, загальнонаукового, конкретно-наукового та технологічного рівнів?

5. Які принципи наукового пізнання лежать в основі сучасних досліджень? Як дотримання принципів об'єктивності, системності, науковості, доказовості та розвитку впливає на якість результатів дослідження?

6. Яким чином правильне визначення об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження забезпечує його логічність і наукову обґрунтованість?

7. Яку роль відіграє методологічне підґрунтя у виборі методів дослідження та побудові програми наукового пошуку?

8. Чому володіння методологічною культурою є важливою складовою професійної підготовки магістра та передумовою успішної науково-дослідної діяльності?

Практичне завдання 1. Аналіз об'єкта, предмета та методологічних засад наукового дослідження.

Завдання: Визначте відмінності між об'єктом і предметом наукового дослідження та проаналізуйте їх взаємозв'язок на прикладі обраної теми дослідження.

Критерій аналізу	Об'єкт дослідження	Предмет дослідження
Сутність поняття	...	...
Рівень узагальненості	...	...
Що відображає	...	...
Межі дослідження	...	...
Зв'язок із метою дослідження	...	...
Приклад для власної теми дослідження ...	...	...

Завдання для обговорення:

- Чому правильне визначення об'єкта і предмета є важливою умовою якісного наукового дослідження?
- Як співвідносяться між собою об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження?
- Які типові помилки допускають дослідники під час формулювання об'єкта і предмета дослідження?

Практичне завдання 2. Методологічний аналіз власного дослідження.

Завдання: Проаналізуйте методологічні засади власного наукового дослідження (або запропонованого викладачем дослідницького кейсу).

Після виконання завдання:

1. Визначте об'єкт, предмет, мету та основні завдання дослідження.
2. Обґрунтуйте, до якого рівня методології (філософського, загальнонаукового, конкретно-наукового чи технологічного) належать запропоновані підходи та методи.
3. Визначте принципи наукового пізнання, які мають бути покладені в основу дослідження.
4. Поясніть, які методи дослідження доцільно використати для досягнення поставленої мети.
5. Оцініть логічність і методологічну коректність побудови дослідження.

Очікуваний результат: здатність визначати та обґрунтовувати методологічні засади наукового дослідження, коректно формулювати його основні структурні компоненти та критично оцінювати якість дослідницького проєкту з позицій сучасної методології наукового пізнання.

Практичне завдання 3. Термінологічний тренінг «Методологія наукового дослідження в поняттях»

Завдання: Використовуючи навчальні та наукові джерела, дайте короткі визначення основних понять:

- наукове пізнання;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- методологія наукового дослідження;
- метод наукового дослідження;
- принципи наукового пізнання;
- наукова проблема;
- гіпотеза дослідження.

Творче завдання: На основі опрацьованих джерел сформулюйте власне узагальнене визначення поняття «методологія наукового дослідження» та обґрунтуйте його значення для організації сучасної науково-дослідної діяльності.

Додаткове завдання для магістрантів: Наведіть приклади об'єкта, предмета, мети та завдань для теми власного магістерського дослідження та поясніть логіку їх взаємозв'язку.

Очікуваний результат: формування навичок коректного використання понятійно-категоріального апарату методології наукового дослідження, здатності розрізняти ключові методологічні категорії, аргументовано їх тлумачити та застосовувати під час проєктування власної науково-дослідної роботи.

Практичне завдання 4.

Тест «Чи готові ви до науково-дослідної діяльності?»

Мета: Визначити рівень сформованості методологічної культури здобувача, його готовність до наукового пошуку, здатність критично мислити, формувати дослідницькі проблеми та усвідомлено використовувати методологічний інструментарій наукового дослідження.

Інструкція:

Оберіть один із трьох варіантів відповіді, який найбільш точно характеризує вашу позицію.

- варіант **а)** оцінюється у 15 балів;
- варіант **б)** – у 5 балів;
- варіант **в)** – у 0 балів.

Після завершення підрахуйте суму балів та ознайомтеся з інтерпретацією результатів.

Запитання:

1. Чи розумієте ви різницю між об'єктом і предметом дослідження?
 - а) так, можу пояснити її на прикладі;
 - б) загалом розумію, але іноді плутаю;
 - в) маю труднощі з розмежуванням.
2. Чи можете ви самостійно сформулювати наукову проблему?
 - а) так;
 - б) за допомогою викладача;
 - в) ні.
3. Під час ознайомлення з науковою статтею ви:
 - а) аналізуєте її методологічні засади та аргументацію;
 - б) звертаєте увагу переважно на висновки;
 - в) переглядаєте матеріал поверхово.
4. Чи вважаєте ви необхідним обґрунтовувати вибір методів дослідження?
 - а) так, завжди;
 - б) лише у складних дослідженнях;
 - в) це не має суттєвого значення.
5. Як ви ставитеся до необхідності перевірки достовірності наукових фактів?
 - а) це обов'язкова умова дослідження;
 - б) бажано, але не завжди потрібно;
 - в) достатньо використати готові джерела.
6. Чи можете ви пояснити значення принципу об'єктивності в науці?
 - а) так;
 - б) частково;
 - в) ні.
7. Якщо результати дослідження не підтверджують початкові очікування, ви:
 - а) аналізуєте причини та коригуєте висновки;

б) намагаєтеся знайти додаткові підтвердження;

в) вважаєте дослідження невдалим.

8. Чи здатні ви критично оцінювати наукову інформацію?

а) так;

б) іноді;

в) переважно довіряю авторитетним джерелам без аналізу.

9. Чи використовуєте ви різні джерела для вивчення однієї проблеми?

а) завжди;

б) іноді;

в) рідко.

10. Яке значення, на вашу думку, має методологія для наукового дослідження?

а) визначає логіку та якість дослідження;

б) є допоміжним елементом;

в) має другорядне значення.

11. Чи можете ви визначити, до якого рівня методології належить певний науковий підхід?

а) так;

б) частково;

в) ні.

12. Під час виконання дослідження ви:

а) дотримуєтеся визначеного плану та логіки наукового пошуку;

б) частково плануєте роботу;

в) дієте ситуативно.

13. Чи вмієте ви аргументувати власну наукову позицію?

а) так;

б) не завжди;

в) маю труднощі.

14. Як ви ставитеся до наукових дискусій?

а) сприймаю їх як можливість удосконалити власні погляди;

б) беру участь лише за необхідності;

в) намагаюся уникати.

15. Чи усвідомлюєте ви значення методологічної культури для майбутньої професійної діяльності?

а) так, повною мірою;

б) частково;

в) не замислювався(лася) над цим.

Інтерпретація результатів

180–225 балів – високий рівень методологічної готовності. Ви добре орієнтуєтеся в основних категоріях наукового пізнання, здатні самостійно організовувати дослідження та критично оцінювати наукову інформацію.

120–179 балів – достатній рівень. Ви володієте базовими знаннями з методології наукового дослідження, проте потребуєте подальшого розвитку навичок методологічного аналізу та наукової аргументації.

60–119 балів – середній рівень. Ви маєте загальне уявлення про наукове пізнання, однак відчуваєте труднощі у застосуванні методологічного інструментарію та побудові логіки дослідження.

Менше 60 балів – низький рівень методологічної готовності. Необхідно поглибити знання щодо основ наукового пізнання, методології досліджень та принципів організації наукової роботи.

Рефлексійні запитання після виконання тесту:

- Наскільки отримані результати відповідають вашому уявленню про власну готовність до науково-дослідної діяльності?
- Які складові методологічної культури потребують подальшого розвитку?
- Які знання та вміння необхідно вдосконалити для успішної підготовки магістерського дослідження?

Практичне завдання 5. Визначення структурних компонентів наукового дослідження та їх методологічне обґрунтування

Завдання: Складіть таблицю, у якій зазначте:

1. основні структурні компоненти наукового дослідження;
2. їх призначення у процесі наукового пізнання;
3. приклади формулювання для теми власного магістерського дослідження.

Структурний компонент дослідження	Призначення в науковому пізнанні	Приклад для власного дослідження
Наукова проблема	Визначає суперечність або невирішене питання, що потребує дослідження	...
Об'єкт дослідження	Відображає процес або явище, що породжує проблемну ситуацію	...
Предмет дослідження	Конкретизує аспект об'єкта, який безпосередньо вивчається	...
Мета дослідження	Визначає очікуваний кінцевий результат наукового пошуку	...
Завдання дослідження	Конкретизують шляхи досягнення мети	...
Методологічні підходи	Визначають концептуальні засади дослідження	...
Методи дослідження	Забезпечують отримання та аналіз наукових даних	...
Гіпотеза дослідження (за наявності)	Відображає науково обґрунтоване припущення щодо результатів дослідження	...

Висновок: Узагальніть, які структурні компоненти є визначальними для забезпечення логічності та наукової обґрунтованості дослідження. Поясніть, чому коректне визначення об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження розглядається як необхідна передумова якісної організації наукового пошуку.

Практичне завдання 6. Міні-кейс «Методологічні помилки в організації дослідження»

Ситуація: Магістрант обрав тему дослідження, проте під час підготовки вступу до кваліфікаційної роботи виникли труднощі. Об'єкт і предмет дослідження сформульовані надто широко та частково дублюють один одного. Мета не узгоджується із завданнями, а вибір методів дослідження здійснено без належного методологічного обґрунтування. У результаті дослідження втрачає логічність і цілісність.

Завдання:

1. Визначте, які методологічні помилки допущено під час проектування дослідження.
2. Запропонуйте шляхи їх усунення шляхом уточнення об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження.
3. Обґрунтуйте, які принципи наукового пізнання (об'єктивності, системності, науковості, логічної послідовності, доказовості тощо) необхідно врахувати для забезпечення якості дослідження.
4. Поясніть, яку роль відіграє методологія у забезпеченні логіки та наукової коректності дослідницького процесу.

Критерії оцінювання завдань практичного заняття 1

№	Завдання	Основні критерії оцінювання	Бальна шкала
1	Аналіз об'єкта, предмета та методологічних засад наукового дослідження	Повнота і коректність визначення об'єкта та предмета дослідження; встановлення взаємозв'язку між структурними компонентами дослідження; аргументованість висновків	0–2 бали
2	Методологічний аналіз власного дослідження	Коректність визначення методологічних засад; обґрунтованість вибору методів і принципів наукового пізнання; здатність до методологічної рефлексії	0–2 бали
3	Визначення структурних компонентів наукового дослідження та їх методологічне обґрунтування	Повнота визначення структурних компонентів; правильність розкриття їх призначення та взаємозв'язків; застосування до власної дослідницької тематики	0–2 бали
4	Термінологічний тренінг «Методологія наукового дослідження в поняттях»	Правильність і лаконічність визначень; володіння понятійно-категоріальним апаратом; здатність формулювати узагальнення	0–1 бал
5	Міні-кейс «Методологічні помилки в організації дослідження»	Виявлення й аргументований аналіз методологічних помилок; обґрунтованість способів їх усунення; застосування принципів наукового пізнання до конкретної дослідницької ситуації	0–3 бали
Разом			10 балів

2.2. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.

Тема заняття: Інформаційна база наукового дослідження. Пошук, критичний аналіз і систематизація інформації для обґрунтування управлінських рішень та стратегічного розвитку закладу освіти.

Мета заняття:

- розкрити сутність, структуру та значення інформаційної бази в системі наукового дослідження;
- ознайомити магістрантів із видами, джерелами та способами пошуку наукової інформації, необхідної для підготовки дослідницьких робіт;
- розвинути здатність здійснювати пошук, відбір, критичний аналіз і систематизацію наукових джерел відповідно до тематики дослідження;
- сформувати навички роботи з наукометричними базами даних, електронними ресурсами, бібліографічними системами та інструментами управління науковою інформацією.

Тип заняття: аналітико-практичне з елементами інформаційного пошуку, роботи з науковими базами даних, дискусії та аналізу наукових джерел.

Компетентності, що формуються:

• **Знають і розуміють:** сутність та роль інформаційної бази у структурі наукового дослідження; класифікацію джерел наукової інформації; принципи інформаційного пошуку, відбору та оцінювання наукових джерел; вимоги академічної доброчесності щодо використання інформаційних ресурсів.

• **Уміють:** здійснювати пошук релевантної наукової інформації відповідно до теми дослідження; аналізувати, систематизувати та критично оцінювати наукові джерела; формувати інформаційну базу дослідження та складати аналітичний огляд літератури.

• **Мають навички:** роботи з електронними каталогами бібліотек, наукометричними базами даних (Scopus, Web of Science, Google Scholar), інституційними репозитаріями та цифровими освітньо-науковими ресурсами; оформлення бібліографічних посилань і списків використаних джерел відповідно до академічних стандартів.

• **Виявляють здатність:** до критичного аналізу достовірності, актуальності та наукової цінності інформації; до інтеграції інформації з різних джерел у власне дослідження; до дотримання принципів академічної доброчесності та культури наукового цитування.

Питання до обговорення:

1. Що розуміють під інформаційною базою наукового дослідження? Яке її значення для забезпечення якості та достовірності результатів наукового пошуку?
2. Які види джерел наукової інформації використовуються у дослідницькій діяльності? У чому полягають особливості первинних і вторинних джерел інформації?
3. Які критерії доцільно застосовувати для оцінювання наукової цінності, актуальності та достовірності інформаційних джерел?

4. Які можливості для пошуку наукової інформації надають сучасні електронні бібліотеки, наукометричні бази даних та інституційні репозитарії?
5. Яким чином здійснюється формування інформаційної бази дослідження та підготовка аналітичного огляду наукової літератури?
6. Як принципи академічної доброчесності впливають на використання наукових джерел і культуру цитування в дослідницькій діяльності?
7. Які переваги та обмеження мають цифрові інструменти управління бібліографічною інформацією (Zotero, Mendeley, EndNote та ін.)?
8. Чому критичний аналіз джерел є необхідною умовою формування якісної інформаційної бази наукового дослідження?

Практичне завдання 1 (репродуктивного рівня, спрямовано на відтворення, упорядкування та первинне застосування знань).

Завдання 1. Класифікація джерел наукової інформації

Мета: закріпити знання про види, особливості та призначення джерел наукової інформації в дослідницькій діяльності.

Інструкція:

1. Ознайомтесь із запропонованими джерелами наукової інформації: монографія, наукова стаття, дисертація, статистичний збірник, нормативно-правовий акт, електронний репозитарій, енциклопедія, матеріали конференції, науковий звіт, довідкове видання.
2. Розподіліть їх за групами: первинні джерела; вторинні джерела; довідково-інформаційні джерела.
3. Складіть коротку таблицю відповідно до наведеного прикладу.

Група джерел	Назва джерела	Приклад використання у науковому дослідженні
Первинні	Наукова стаття	Аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми
Довідково-інформаційні	Енциклопедія	Уточнення базових понять і термінів

Практичне завдання 2. Визначення видів інформаційних ресурсів наукового дослідження

Мета: відтворити знання про сучасні інформаційні ресурси та можливості їх використання в науковій діяльності.

Інструкція:

1. Ознайомтесь із короткими характеристиками інформаційних ресурсів:

- **Google Scholar** – пошукова система для наукових публікацій.
- **Scopus** – міжнародна наукометрична база даних.
- **Web of Science** – науково-аналітична платформа для пошуку та оцінювання наукових джерел.
- **Інституційний репозитарій** – електронний архів наукових праць закладу освіти.
- **Електронний каталог бібліотеки** – система пошуку друкованих та електронних видань.

2. Встановіть відповідність між ресурсом та його характеристикою.

3. Наведіть приклад використання кожного ресурсу під час підготовки магістерського дослідження (1–2 речення).

Практичне завдання 3. Аналіз дослідницької ситуації «Пошук якісної інформаційної бази»

(продуктивного рівня, спрямовано на застосування знань у змінених або нешаблонних умовах)

Мета: навчитися здійснювати критичний відбір джерел інформації та формувати якісну інформаційну базу наукового дослідження.

Ситуація:

Магістрант розпочав підготовку кваліфікаційної роботи. Для написання теоретичного розділу він використав переважно матеріали з популярних вебсайтів, блогів та навчальних презентацій, знайдених через пошукову систему. При цьому більшість джерел не містять наукового рецензування, відомостей про авторів та коректного бібліографічного опису.

Завдання:

1. Визначте, які недоліки має сформована інформаційна база дослідження.
2. Запропонуйте джерела та інформаційні ресурси, які доцільно використати для підвищення наукової якості дослідження.
3. Обґрунтуйте критерії відбору наукових джерел (актуальність, достовірність, науковість, авторитетність автора, рецензованість тощо).
4. Поясніть, яких принципів академічної доброчесності необхідно дотримуватися під час використання наукової інформації.

Практичне завдання 4. Творча розробка «Інформаційна база магістерського дослідження».

Мета: закріпити знання про джерела та ресурси наукової інформації через проєктування інформаційної бази власного дослідження.

Інструкція:

1. Об'єднайтесь у малі групи (3–5 осіб) або виконайте завдання індивідуально.
2. Оберіть тему магістерського дослідження (власну або запропоновану викладачем).
3. Розробіть модель інформаційної бази дослідження.
4. У моделі визначте: мету інформаційного пошуку; основні групи джерел, необхідних для дослідження (монографії, наукові статті, дисертації, нормативно-правові акти, статистичні матеріали тощо); електронні ресурси та бази даних, які доцільно використати (Google Scholar, Scopus, Web of Science, репозитарії ЗВО тощо); критерії відбору джерел (актуальність, достовірність, науковість, рецензованість); способи систематизації та опрацювання зібраної інформації.
5. Представте модель у вигляді схеми, таблиці, ментальної карти або презентації.

Практичне завдання 5. Рефлексивно-аналітичне «Моя стратегія роботи з науковою інформацією».

Мета: усвідомити власний стиль пошуку, відбору та використання наукової інформації у дослідницькій діяльності.

Інструкція:

1. Проаналізуйте власний досвід роботи з науковими джерелами.
2. Визначте три критерії, які ви вважаєте найважливішими під час відбору джерел для наукового дослідження.
3. Поясніть, як вони впливають на: якість інформаційної бази дослідження; достовірність наукових висновків; дотримання принципів академічної доброчесності.
4. Підготуйте коротке есе (до 0,5 сторінки) на тему «Моя стратегія опрацювання інформаційної бази наукового дослідження», в якому відобразить власне бачення ефективної роботи з науковою інформацією.

Критерії оцінювання завдань практичного заняття 2

№	Критерій оцінювання	Зміст критерію (що перевіряється)	Максимальна кількість балів
1	Знання та розуміння теоретичних основ	Знання сутності інформаційної бази дослідження, видів джерел наукової інформації та особливостей сучасних інформаційних ресурсів	1 бал
2	Аналітичність та логічність мислення	Уміння класифікувати джерела інформації, критично оцінювати їх достовірність, релевантність і наукову цінність, встановлювати взаємозв'язки та аргументувати висновки	2 бали
3	Застосування знань у практичних ситуаціях	Уміння здійснювати пошук, відбір, критичний аналіз і систематизацію наукових джерел; формувати інформаційну базу дослідження та використовувати її для обґрунтування дослідницьких і управлінських рішень	3 бали
4	Творчість і самостійність у виконанні завдань	Самостійність виконання; обґрунтованість підходів до формування інформаційної бази; доцільність способів систематизації та використання інформації	2 бали
5	Комунікативність і презентаційні навички	Аргументоване представлення результатів роботи, участь у дискусії, логічність викладу та дотримання культури академічної комунікації	2 бали
Разом			10 балів

2.3. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.

Тема заняття: Наукові комунікації в управлінні дослідницькою та проектною діяльністю. Цифрові інструменти організації командної взаємодії та реалізації дослідницьких проєктів.

Мета заняття:

- розкрити сутність наукових комунікацій як важливого складника управління дослідницькою діяльністю та розвитку наукового знання;

- сформувати у магістрантів уявлення про форми, канали та інструменти наукової комунікації в сучасному академічному середовищі;
- розвинути здатність аналізувати особливості академічної взаємодії між дослідниками, науковими спільнотами та інституціями;
- сформувати навички ефективного представлення, поширення та обговорення результатів наукових досліджень із використанням традиційних і цифрових комунікаційних засобів.

Тип заняття:

Аналітико-практичне з елементами групової роботи, моделювання наукових комунікаційних ситуацій, дискусійного обговорення та презентації результатів досліджень.

Компетентності, що формуються:

- **Знають і розуміють:** сутність, функції та види наукових комунікацій; особливості академічної взаємодії в науковому середовищі; форми поширення результатів досліджень (наукові статті, конференції, семінари, наукові мережі, репозитарії); принципи академічної доброчесності та етики наукового спілкування.
- **Уміють:** здійснювати ефективну наукову комунікацію в усній і письмовій формах; презентувати результати досліджень різним аудиторіям; використовувати сучасні цифрові платформи для поширення наукової інформації; брати участь у фахових дискусіях та наукових заходах.
- **Мають навички:** підготовки тез доповідей, наукових статей, презентацій та постерів; роботи з академічними профілями дослідника (ORCID, Google Scholar та ін.); організації професійної комунікації в наукових спільнотах; дотримання культури академічного діалогу.
- **Виявляють здатність:** до конструктивної наукової взаємодії, критичного аналізу наукових повідомлень, аргументованого представлення власної наукової позиції, розвитку академічного партнерства та інтеграції в національний і міжнародний науковий простір.

Питання до обговорення:

1. У чому полягає сутність наукових комунікацій та яке їх значення для розвитку науки й управління дослідницькою діяльністю?
2. Які основні форми та канали наукової комунікації використовуються в сучасному академічному середовищі?
3. Яку роль відіграють наукові конференції, семінари, круглі столи та професійні спільноти у поширенні результатів досліджень?
4. Яким чином цифрові технології та наукові мережі (ORCID, Google Scholar, ResearchGate, Academia.edu тощо) впливають на розвиток наукових комунікацій?
5. Які вимоги висуваються до підготовки та представлення результатів наукових досліджень у процесі академічної комунікації?
6. У чому полягає значення академічної доброчесності та етики наукового спілкування для забезпечення довіри в науковій спільноті?
7. Які переваги та ризики пов'язані з використанням сучасних цифрових платформ для поширення наукової інформації?

8. Як ефективні наукові комунікації сприяють професійному становленню дослідника та підвищенню результативності науково-дослідної діяльності?

Практичне завдання 1. Форми та канали наукових комунікацій

Мета: закріпити знання про основні форми, засоби та канали наукової комунікації в сучасному академічному середовищі.

Інструкція:

1. Ознайомтесь із поданими формами наукових комунікацій: наукова стаття; тези доповіді; наукова конференція; науковий семінар; круглий стіл; академічна соціальна мережа; інституційний репозитарій; науковий вебінар; постерна презентація.
2. Визначте, до якої групи наукових комунікацій належить кожна форма (письмова, усна, електронна/мережева).
3. Складіть таблицю, у якій наведіть приклади використання кожної форми наукової комунікації у діяльності магістранта або молодого дослідника.

Група наукових комунікацій	Форма комунікації	Приклад використання
Письмова	Наукова стаття	Публікація результатів магістерського дослідження у фаховому виданні
Усна	Наукова конференція	Представлення результатів дослідження на студентській конференції
Електронна	Інституційний репозитарій	Розміщення кваліфікаційної роботи у відкритому доступі

Практичне завдання 2 (продуктивного рівня). Аналіз комунікаційної ситуації «Представлення результатів дослідження»

Мета: навчитися обирати ефективні форми наукової комунікації залежно від мети та цільової аудиторії.

Ситуація:

Магістрант завершив дослідження з проблеми управління освітньою діяльністю та прагне поширити його результати серед наукової спільноти, практиків освіти та здобувачів вищої освіти. Для цього необхідно обрати найбільш ефективні форми та канали наукової комунікації.

Завдання:

1. Визначте, які форми наукової комунікації доцільно використати для представлення результатів дослідження різним аудиторіям.
2. Запропонуйте послідовність поширення результатів дослідження (конференція, тези, стаття, репозитарій, професійні мережі тощо).
3. Обґрунтуйте переваги та можливі обмеження кожної форми комунікації.
4. Сформулюйте рекомендації щодо дотримання академічної етики під час представлення результатів дослідження.

Практичне завдання 3 (продуктивного рівня). Проектування стратегії наукової комунікації дослідника

Мета: розвинути вміння планувати та організовувати наукові комунікації для ефективного поширення результатів дослідницької діяльності.

Інструкція:

1. Об'єднайтесь у малі групи (3–4 особи).
2. Оберіть тему наукового дослідження (за спеціальністю або запропоновану викладачем).
3. Розробіть стратегію наукової комунікації для представлення його результатів.
4. Визначте: мету наукової комунікації; цільові аудиторії (науковці, освітяни-практики, здобувачі освіти, громадськість); форми та канали поширення результатів; цифрові інструменти комунікації (ORCID, Google Scholar, Research Gate, інституційні репозитарії, професійні спільноти); очікувані результати комунікаційної діяльності.
5. Представте результати у вигляді схеми, дорожньої карти або презентації (до 5 слайдів).

Критерії оцінювання завдань практичного заняття 3.

Критерій	Зміст оцінювання	Максимальна кількість балів	Рівень сформованості
1. Знання та розуміння форм наукових комунікацій	Розуміння сутності, видів та особливостей наукових комунікацій, правильність класифікації їх форм і каналів	1 бал	Високий – повне й аргументоване розуміння; середній – знання основних форм; низький – фрагментарні знання
2. Аналітичність вибору комунікаційних засобів	Здатність аналізувати та обґрунтовувати доцільність використання різних форм і засобів наукової комунікації відповідно до мети, змісту та цільової аудиторії	2 бали	Високий – вибір аргументований і відповідає меті та аудиторії; середній – вибір обґрунтований частково; низький – вибір без належного обґрунтування
3. Проєктування стратегії наукової комунікації	Логічність, системність, обґрунтованість і реалістичність стратегії представлення та поширення результатів дослідження	3 бали	Високий – цілісна й обґрунтована стратегія з взаємопов'язаними елементами; середній – визначено основні складові, але окремі зв'язки недостатньо обґрунтовані; низький – стратегія фрагментарна
4. Дотримання принципів академічної комунікації	Дотримання норм академічної доброчесності, наукової етики та культури професійного спілкування	1 бал	Високий – вимоги дотримано повністю; середній – наявні окремі недоліки; низький – вимоги враховано фрагментарно

Критерій	Зміст оцінювання	Максимальна кількість балів	Рівень сформованості
5. Візуалізація та презентація результатів	Структурованість, логічність, змістовність і переконливість представлення результатів; доцільність використаних засобів візуалізації	3 бали	Високий – результати представлені логічно, аргументовано й наочно; середній – достатній рівень представлення з окремими недоліками; низький – подання неструктуроване або неповне
	Разом	10 балів	

2.4. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.

Тема заняття: Методика теоретичних і експериментальних досліджень. Збір, обробка та аналіз даних із використанням цифрових інструментів для обґрунтування управлінських рішень.

Мета заняття:

- розкрити сутність, логіку та етапи організації теоретичних і експериментальних досліджень у науковій діяльності;
- сформувати у магістрантів знання про методику планування педагогічного експерименту, особливості його проведення та документування результатів;
- розвинути аналітичні навички обробки, інтерпретації та узагальнення експериментальних даних із використанням методів математичної статистики;
- сформувати здатність до обґрунтованого вибору методів дослідження, оцінювання достовірності результатів та коректності їх статистичної обробки.

Тип заняття: Аналітико-практичне з елементами проектування експерименту, аналізу дослідницьких ситуацій, статистичної обробки даних та інтерпретації результатів дослідження.

Компетентності, що формуються:

- **Знають і розуміють:** сутність теоретичних та експериментальних методів наукового дослідження; види наукового експерименту; етапи планування та проведення експериментального дослідження; основи математичної обробки експериментальних даних та критерії оцінювання достовірності результатів.
- **Уміють:** розробляти програму експериментального дослідження; визначати мету, завдання, змінні та показники експерименту; здійснювати збір, систематизацію та первинну обробку експериментальних даних; обирати адекватні методи статистичного аналізу результатів дослідження.
- **Мають навички:** проектування експериментальної методики; формування контрольних та експериментальних груп; представлення результатів дослідження у вигляді таблиць, графіків і діаграм; використання вибірових статистичних показників для оцінювання результатів експерименту.
- **Виявляють здатність:** до критичного аналізу результатів експериментальних досліджень; прийняття обґрунтованих наукових рішень на основі емпіричних даних; оцінювання надійності та валідності отриманих

результатів; коректної інтерпретації статистичних показників у процесі наукового дослідження.

Питання до обговорення:

1. Яке місце посідають теоретичні та експериментальні методи в структурі наукового дослідження? У чому полягає їх взаємозв'язок?
2. Що таке науковий експеримент і які його основні види використовуються в педагогічних та соціально-гуманітарних дослідженнях?
3. Які етапи передбачає розробка методики експерименту? Які вимоги висуваються до планування експериментального дослідження?
4. Яким чином визначаються критерії, показники та рівні оцінювання досліджуваного явища в експерименті?
5. Які особливості формування контрольних та експериментальних груп? Чому важливо забезпечити їхню порівнюваність?
6. Які методи використовуються для збору, фіксації та систематизації експериментальних даних?
7. У чому полягає сутність математичної обробки результатів експерименту? Які статистичні показники найчастіше застосовуються в педагогічних дослідженнях?
8. Як здійснюється оцінювання достовірності результатів експерименту та коректності їх статистичної інтерпретації?
9. Які типові помилки виникають під час організації експерименту та обробки його результатів? Як їх можна уникнути?
10. Яким чином результати експериментального дослідження впливають на підтвердження або спростування гіпотези дослідження?

Практичне завдання 1 (репродуктивного рівня). Ідентифікація етапів та складових експериментального дослідження

Мета: закріпити знання про структуру, етапи та основні компоненти експериментального дослідження.

Інструкція:

1. Ознайомтесь із такими складовими експериментального дослідження:
 - формулювання гіпотези;
 - визначення критеріїв і показників;
 - формування контрольної та експериментальної груп;
 - добір методів дослідження;
 - збір експериментальних даних;
 - статистична обробка результатів;
 - інтерпретація результатів;
 - формулювання висновків.
2. Розподіліть наведені складові відповідно до етапів експериментального дослідження:
 - підготовчий;
 - формувальний (основний);
 - аналітико-узагальнювальний.
3. Оформіть результати у вигляді таблиці.

Етап дослідження	Складова	Коротке пояснення
Підготовчий	Формулювання гіпотези	Визначення наукового припущення щодо очікуваних результатів
Формувальний	Збір експериментальних даних	Отримання емпіричних результатів у процесі дослідження
Аналітико-узагальнювальний	Статистична обробка результатів	Перевірка достовірності та узагальнення результатів

Практичне завдання 2 (продуктивного рівня). Аналіз методики експериментального дослідження

Мета: навчитися оцінювати якість організації експерименту та його методичне забезпечення.

Інструкція:

1. Ознайомтесь з описом педагогічного експерименту (надається викладачем або обирається з магістерського дослідження).
2. Проаналізуйте:
 - коректність визначення мети та гіпотези;
 - обґрунтованість критеріїв і показників;
 - принципи формування вибірки;
 - відповідність методів дослідження поставленим завданням;
 - способи фіксації результатів.
3. Для кожного компонента визначте рівень якості (високий, середній, низький) та наведіть коротке обґрунтування.

Компонент методики	Опис прояву	Рівень	Обґрунтування
Формулювання гіпотези	Чітко відображає очікувані зміни	Високий	Гіпотеза відповідає меті дослідження
Формування вибірки	Представлена невелика кількість учасників	Середній	Потребує розширення вибірки
Методи дослідження	Використано комплекс взаємодоповнювальних методів	Високий	Забезпечують достовірність результатів

Практичне завдання 3 (продуктивного рівня). Проектування експериментального дослідження та обробка результатів

Мета: сформувати здатність розробляти методику експерименту та здійснювати первинну обробку експериментальних даних.

Інструкція:

1. Об'єднайтесь у малі групи (3–4 особи).
2. Оберіть тему педагогічного або управлінського дослідження.
3. Розробіть модель експериментального дослідження, визначивши:
 - мету та гіпотезу;
 - об'єкт і предмет дослідження;
 - критерії, показники та рівні оцінювання;
 - контрольну та експериментальну групи;
 - методи збору даних;
 - способи статистичної обробки результатів.

4. Запропонуйте приклад таблиці для фіксації результатів експерименту та визначте статистичні показники, які доцільно використати (середнє арифметичне, відсотковий розподіл, коефіцієнт кореляції, критерій Стюдента тощо).

5. Представте результати у вигляді схеми, дорожньої карти експерименту або короткої презентації.

Критерії оцінювання завдань практичного заняття 4

Критерій	Зміст оцінювання	Бали
1. Логічність і повнота методики експерименту	Коректно визначено мету, гіпотезу, критерії, показники та етапи експериментального дослідження; забезпечено їх логічний взаємозв'язок	3
2. Обґрунтованість вибору методів і способів обробки даних	Методи відповідають меті й завданням дослідження; обґрунтовано способи збору, обробки та аналізу отриманих даних	2
3. Системність та інтегрованість моделі дослідження	Узгоджено основні компоненти експерименту: мету, завдання, методи, критерії, показники, етапи та очікувані результати	2
4. Аргументованість висновків щодо достовірності результатів	Продемонстровано розуміння принципів об'єктивності, надійності та валідності результатів; висновки логічно пов'язані з отриманими даними	2
5. Візуалізація та представлення результатів	Результати структуровано й наочно представлено у формі схеми, таблиці, діаграми або презентації; дотримано логічності та якості оформлення	1
Разом		10 балів

2.5. ПРАКТИЧНА РОБОТА 5.

Тема заняття: Організація та виконання кваліфікаційного дослідження: проєктування, написання, оформлення і захист. Розроблення дослідницького проєкту у сфері управління закладом освіти зокрема аграрного профілю.

Мета заняття:

- розкрити особливості підготовки, структури та змісту курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт як основних форм науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти;
- сформувані у магістрантів знання про вимоги до написання, оформлення, апробації та захисту кваліфікаційних робіт;
- розвинути аналітичні навички оцінювання якості наукових досліджень, їх структури, логіки викладу та відповідності академічним стандартам;
- сформувані здатність планувати власну дослідницьку діяльність, здійснювати підготовку наукового тексту та презентувати результати дослідження;
- розвинути уміння застосовувати вимоги академічної доброчесності, наукового стилю викладу та академічного цитування під час підготовки кваліфікаційних робіт;
- сформувані навички підготовки до публічного захисту результатів дослідження та ведення наукової дискусії.

Тип заняття:

Аналітико-практичне з елементами аналізу кваліфікаційних робіт, моделювання процедури захисту, експертного оцінювання та підготовки презентацій досліджень.

Компетентності, що формуються:

• **Знають і розуміють:** структуру, зміст та вимоги до курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт; особливості організації дослідницької діяльності здобувачів освіти; правила оформлення наукових робіт; вимоги академічної доброчесності та процедури захисту кваліфікаційних досліджень.

• **Уміють:** визначати тему, мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; планувати структуру наукової роботи; здійснювати аналіз та узагальнення наукових джерел; оформлювати результати дослідження відповідно до встановлених вимог; готувати доповідь і презентацію для захисту.

• **Мають навички:** роботи з науковими джерелами та нормативними документами; академічного письма; оформлення посилань і списку використаних джерел; підготовки тез, презентацій, доповідей та відповідей на запитання під час захисту.

• **Виявляють здатність:** до самостійного здійснення наукового дослідження; критичного оцінювання якості наукових робіт; аргументованого представлення результатів власного дослідження; дотримання принципів академічної доброчесності та культури наукової комунікації.

Питання для обговорення:

1. Яке місце займають курсова, бакалаврська, дипломна та магістерська роботи в системі підготовки здобувачів вищої освіти?
2. Які структурні елементи є обов'язковими для кваліфікаційних робіт різних рівнів вищої освіти?
3. У чому полягають особливості вибору теми, визначення мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження?
4. Які вимоги висуваються до змісту, логіки викладу та оформлення наукової роботи?
5. Як організувати роботу з науковими джерелами та уникнути порушень академічної доброчесності?
6. Які типові помилки допускають здобувачі під час написання та оформлення курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт?
7. Яким чином здійснюється підготовка до захисту кваліфікаційної роботи та які вимоги висуваються до презентації результатів дослідження?
8. Які критерії використовуються для оцінювання якості кваліфікаційної роботи та результатів її публічного захисту?
9. Як ефективно презентувати результати дослідження та відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії?
10. Яке значення мають апробація результатів дослідження, наукові публікації та участь у конференціях для підготовки якісної магістерської роботи?

Практичне завдання 1 (репродуктивного рівня). Ідентифікація структурних елементів кваліфікаційної роботи

Мета: засвоїти структуру та вимоги до підготовки курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт.

Інструкція:

1. Ознайомтесь із типовими структурними елементами кваліфікаційної роботи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки;
- анотація (за потреби).

2. Розподіліть зазначені елементи за функціональним призначенням:

- організаційно-інформаційні;
- змістово-дослідницькі;
- довідково-допоміжні.

3. Наведіть приклади змістового наповнення кожного структурного елемента.

Група структурних елементів	Структурний елемент	Призначення / приклад змісту
Організаційно-інформаційні	Титульний аркуш	Містить основні відомості про роботу та автора
Змістово-дослідницькі	Вступ	Обґрунтування актуальності, мети, завдань дослідження
Довідково-допоміжні	Додатки	Містять допоміжні матеріали, таблиці, анкети, документи

Практичне завдання 2 (продуктивного рівня). Експертне оцінювання якості кваліфікаційної роботи

Мета: навчитися аналізувати відповідність наукової роботи вимогам до її змісту та оформлення.

Інструкція:

1. Ознайомтесь із фрагментом курсової, бакалаврської або магістерської роботи (надається викладачем).

2. Оцініть роботу за такими критеріями:

- актуальність теми;
- коректність формулювання мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження;
- логічність структури;
- якість наукового апарату;
- дотримання вимог до оформлення;
- коректність цитування та академічна доброчесність.

3. Для кожного критерію визначте рівень (високий, середній, низький) та наведіть коротке обґрунтування.

Критерій	Прояв	Рівень	Обґрунтування
Актуальність теми	Тема відповідає сучасним науковим і практичним потребам	Високий	Обґрунтовано суспільну та наукову значущість
Структура роботи	Матеріал викладено послідовно	Середній	Окремі розділи потребують кращого узгодження
Академічна доброчесність	Використано належне цитування	Високий	Усі джерела коректно оформлені

Практичне завдання 3 (продуктивного рівня). Розроблення дорожньої карти підготовки та захисту магістерської роботи

Мета: сформувати здатність планувати процес підготовки, оформлення та захисту кваліфікаційного дослідження.

Інструкція:

1. Об'єднайтесь у групи по 3–4 особи.
2. Розробіть дорожню карту підготовки магістерської роботи, визначивши:
 - вибір та затвердження теми;
 - формування наукового апарату дослідження;
 - пошук і аналіз джерел;
 - проведення дослідження;
 - підготовку тексту роботи;
 - перевірку на академічну доброчесність;
 - підготовку презентації та доповіді;
 - процедуру захисту.
3. Для кожного етапу визначте:
 - основні завдання;
 - очікувані результати;
 - можливі ризики та способи їх уникнення.
4. Представте результати у вигляді таблиці, дорожньої карти, схеми або інфографіки.

Етап	Основні завдання	Очікуваний результат
Вибір теми	Аналіз наукової проблематики	Затверджена тема дослідження
Проведення дослідження	Збір та аналіз даних	Отримані результати дослідження
Підготовка до захисту	Розробка презентації, підготовка доповіді	Готовність до публічного захисту

Практичне завдання 4. Розроблення дослідницького проєкту у сфері управління закладом освіти, зокрема аграрного профілю

Мета: сформувати вміння проєктувати наукове дослідження актуальної управлінської проблеми, обґрунтовувати його методологічні засади та практичну спрямованість.

Інструкція:

1. Оберіть актуальну проблему у сфері управління закладом освіти, зокрема аграрного профілю, та сформулюйте **тему дослідницького проєкту**.
2. Розробіть основні складові дослідницького проєкту:
 - обґрунтуйте актуальність проблеми;
 - визначте об'єкт і предмет дослідження;
 - сформулюйте мету та 3–5 дослідницьких завдань;
 - сформулюйте дослідницьке припущення (за доцільності);
 - визначте методологічні підходи та методи дослідження;
 - окресліть інформаційну й емпіричну базу дослідження;
 - визначте основні етапи реалізації проєкту;
 - сформулюйте очікувані результати та їх практичне значення;
 - визначте можливості використання результатів для обґрунтування управлінських рішень і розвитку закладу освіти.
3. Представте розроблений дослідницький проєкт за запропонованою структурою:

Складова проєкту	Зміст	Обґрунтування
Тема дослідження	Формулювання теми	Відповідність актуальній управлінській проблемі
Актуальність	Стисле обґрунтування проблеми	Наукова та практична значущість
Об'єкт і предмет	Визначення об'єкта та предмета	Їх відповідність темі дослідження
Мета і завдання	Мета; 3–5 завдань	Логічна узгодженість із темою
Методи дослідження	Комплекс теоретичних та емпіричних методів	Доцільність для виконання поставлених завдань
Інформаційна та емпірична база	Наукові джерела, документи, дані, база дослідження	Достатність і релевантність
Етапи реалізації	Послідовність дослідницьких дій	Логічність організації дослідження
Очікувані результати	Передбачувані наукові та практичні результати	Відповідність меті й завданням
Практичне використання	Пропозиції щодо застосування результатів	Значення для управління та розвитку закладу освіти

Результат виконання: структурований проєкт наукового дослідження з обґрунтованим методологічним апаратом, логікою реалізації та визначеними можливостями практичного використання отриманих результатів.

Критерії оцінювання завдань практичного заняття 5

№	Критерій	Зміст критерію	Рівні оцінювання	Бали
1	Знання та розуміння вимог до організації кваліфікаційного дослідження	Розуміння структури, змісту, вимог до написання, оформлення, апробації та захисту кваліфікаційної роботи	Високий – повне й аргументоване розуміння (2 бали); середній – достатнє розуміння з окремими неточностями (1 бал); низький – фрагментарні знання (0 балів)	2

№	Критерій	Зміст критерію	Рівні оцінювання	Бали
2	Аналітичні та експертно-оцінювальні вміння	Здатність аналізувати актуальність, науковий апарат, структуру й логіку дослідження, відповідність академічним вимогам, коректність цитування та дотримання академічної доброчесності	Високий – комплексний та аргументований аналіз (3 бали); середній – аналіз загалом правильний, але недостатньо повний (2 бали); достатній – частковий аналіз (1 бал); низький – поверховий або відсутній аналіз (0 балів)	3
3	Проектно-планувальні вміння	Уміння розробляти логічну дорожню карту підготовки та захисту кваліфікаційної роботи, визначати етапи, завдання, очікувані результати, можливі ризики та способи їх мінімізації	Високий – цілісна, логічна й реалістична дорожня карта (3 бали); середній – основні етапи визначено, але частково обґрунтовано (2 бали); достатній – планування має окремі недоліки (1 бал); низький – відсутня системність (0 балів)	3
4	Проектування наукового дослідження	Коректність визначення теми, актуальності, об'єкта, предмета, мети та завдань; обґрунтованість методологічних підходів і методів; визначення інформаційної та емпіричної бази, етапів, очікуваних результатів і практичного значення дослідження	Високий – усі складові проекту методологічно обґрунтовані, логічно узгоджені та практично спрямовані (5 балів); достатній – проєкт цілісний, наявні незначні недоліки (4 бали); середній – основні складові визначено, але їх взаємозв'язок недостатньо обґрунтований (2–3 бали); низький – проєкт фрагментарний, методологічна логіка порушена (0–1 бал)	5
5	Практична спрямованість та представлення результатів	Здатність визначати можливості практичного використання результатів дослідження для обґрунтування управлінських рішень і розвитку закладу освіти; логічність, аргументованість і наочність представлення результатів	Високий – практичне значення переконливо обґрунтовано, результати представлено логічно (2 бали); середній – практичне використання обґрунтовано частково (1 бал); низький – практична спрямованість не визначена або не обґрунтована (0 балів)	2
Разом				15 балів

2.6. ПРАКТИЧНА РОБОТА 6.

Тема: Апробація та публікація результатів наукового дослідження. Використання результатів досліджень для розроблення управлінських проєктів, стратегічних та оперативних планів розвитку закладу освіти аграрного профілю.

Мета заняття:

- розкрити сутність, форми та значення апробації результатів наукового дослідження в системі підготовки майбутніх дослідників;
- сформувати у магістрантів знання про основні види наукових публікацій, вимоги до їх підготовки та особливості представлення результатів дослідження в академічному середовищі;
- розвинути аналітичні навички оцінювання якості наукових публікацій, вибору оптимальних форм апробації результатів дослідження та наукової комунікації;
- сформувати здатність застосовувати сучасні інструменти поширення результатів наукових досліджень через конференції, наукові видання, електронні репозитарії та наукометричні платформи;
- розвинути уміння планувати апробацію результатів дослідження, готувати тези доповідей, наукові статті, постерні презентації та інші форми наукової комунікації.

Тип заняття:

Аналітико-практичне з елементами моделювання наукових комунікацій, аналізу наукових публікацій, підготовки тез і статей, експертного оцінювання та презентації результатів досліджень.

Компетентності, що формуються:

- **Знання:** сутності та значення апробації результатів наукового дослідження; видів наукових публікацій (тези доповідей, наукові статті, матеріали конференцій, розділи монографій тощо); вимог до підготовки та оформлення наукових публікацій; особливостей функціонування наукометричних баз даних та академічних профілів дослідника.
- **Уміння:** обирати доцільні форми апробації результатів дослідження; готувати тези доповідей, наукові статті та презентаційні матеріали; аналізувати вимоги наукових видань і конференцій; здійснювати пошук можливостей для поширення результатів дослідження.
- **Навички:** академічного письма; підготовки наукових текстів різних жанрів; оформлення бібліографічних посилань; використання цифрових платформ для наукової комунікації (ORCID, Google Scholar, ResearchGate, інституційні репозитарії); представлення результатів дослідження в усній та письмовій формах.
- **Здатності:** планувати стратегію апробації результатів власного дослідження; інтегрувати різні форми наукової комунікації у дослідницьку діяльність; забезпечувати академічну доброчесність під час підготовки та публікації наукових матеріалів; підвищувати видимість і науковий вплив результатів дослідження.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність апробації результатів наукового дослідження та яке її значення для підтвердження наукової цінності отриманих результатів?
2. Які форми апробації результатів дослідження найчастіше використовуються в сучасній науковій практиці?
3. Які особливості підготовки тез доповідей, наукових статей, постерних презентацій та інших наукових матеріалів?

4. Які критерії слід враховувати під час вибору наукового журналу або конференції для публікації результатів дослідження?
5. Які вимоги висуваються до структури та змісту наукової статті?
6. Яку роль відіграють академічні профілі дослідника (ORCID, Google Scholar) у поширенні результатів наукової діяльності?
7. Як наукометричні бази даних та електронні репозитарії сприяють підвищенню видимості наукових результатів?
8. Які критерії якості наукової публікації та показники її наукового впливу використовуються в сучасному академічному середовищі?
9. Які ризики порушення академічної доброчесності можуть виникати під час підготовки та публікації результатів дослідження?
10. Як спланувати ефективну стратегію апробації результатів магістерського дослідження від підготовки тез до публікації наукової статті та представлення результатів на конференції?

Практичне завдання 1 (репродуктивного рівня). Класифікація форм апробації та публікації результатів наукового дослідження

Мета: засвоїти основні форми апробації результатів наукового дослідження, їх зміст, особливості та призначення у процесі наукової діяльності.

Інструкція:

1. Ознайомтесь із основними формами апробації та публікації результатів дослідження:
 - тези доповіді на конференції;
 - наукова стаття;
 - доповідь на науковому семінарі;
 - постерна презентація;
 - круглий стіл;
 - наукова монографія;
 - публікація в інституційному репозитарії;
 - академічний профіль дослідника (ORCID, Google Scholar).
2. Розподіліть наведені форми за групами:
 - усна апробація;
 - письмова апробація;
 - електронне поширення наукових результатів.
3. Наведіть приклади використання кожної форми під час підготовки магістерського дослідження.

Група форм апробації	Форма апробації	Приклад використання
Усна апробація	Доповідь на конференції	Представлення результатів магістерського дослідження на науково-практичній конференції
Письмова апробація	Наукова стаття	Публікація результатів дослідження у фаховому виданні
Електронне поширення	Інституційний репозитарій	Розміщення магістерської роботи у відкритому доступі

Практичне завдання 2 (продуктивного рівня). Розроблення плану апробації результатів дослідження

Мета: навчитися планувати процес представлення та поширення результатів наукового дослідження.

Інструкція:

1. Оберіть тему власного магістерського дослідження або запропоновану викладачем тему.
2. Розробіть план апробації результатів дослідження, визначивши: форми апробації; орієнтовні терміни реалізації; цільову аудиторію; очікуваний результат.

Етап апробації	Форма апробації	Цільова аудиторія	Очікуваний результат
Попередня апробація	Виступ на кафедральному семінарі	Науковий керівник, викладачі	Отримання рекомендацій щодо вдосконалення дослідження
Проміжна апробація	Тези конференції	Наукова спільнота	Представлення основних результатів дослідження
Підсумкова апробація	Наукова стаття	Науковці та практики	Поширення результатів дослідження у професійному середовищі

Практичне завдання 3 (продуктивного рівня). Моделювання стратегії публікаційної активності дослідника

Мета: сформувати здатність проєктувати систему апробації та публікації результатів дослідження з використанням сучасних засобів наукової комунікації.

Інструкція:

1. Об'єднайтесь у групи по 3–4 особи.
2. Розробіть модель публікаційної активності магістранта, яка передбачає:
 - основні форми апробації результатів дослідження;
 - види наукових публікацій;
 - цифрові інструменти поширення результатів (ORCID, Google Scholar, ResearchGate, репозитарії);
 - заходи щодо дотримання академічної доброчесності;
 - очікувані результати наукової комунікації.
3. Представте модель у вигляді схеми, дорожньої карти або презентації.

Компонент моделі	Зміст	Приклад реалізації
Апробація	Представлення результатів дослідження	Участь у міжнародній студентській конференції
Публікація	Підготовка наукової статті	Публікація у фаховому журналі
Цифрове представлення	Створення профілю дослідника	Реєстрація та наповнення ORCID
Академічна доброчесність	Перевірка коректності цитування	Використання програм перевірки текстових запозичень
Очікуваний результат	Підвищення видимості дослідження	Розширення наукових контактів і поширення результатів

Практичне завдання 4. Трансформація результатів наукового дослідження в управлінські рішення

Мета: сформулювати вміння апробувати й представляти результати наукового дослідження та використовувати їх для наукового обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку закладу освіти аграрного профілю.

Інструкція:

1. Оберіть результати власного дослідження або проаналізуйте результати наукового дослідження у сфері управління освітою, запропонованого викладачем.
2. Визначте:
 - основні результати та висновки дослідження;
 - їх наукову новизну і практичну значущість;
 - можливу форму апробації результатів (наукова стаття, тези доповіді, конференція, семінар тощо);
 - управлінську проблему, для розв'язання якої можуть бути використані отримані результати.
3. На основі результатів дослідження сформулюйте 2–3 науково обґрунтовані управлінські пропозиції для закладу освіти аграрного профілю та визначте можливість їх включення до стратегічного або оперативного плану його розвитку.
4. Представте результати роботи за структурою:

Складова	Зміст	Обґрунтування
Результат дослідження	Ключовий результат або висновок	Наукова та практична значущість
Форма апробації	Стаття, тези, доповідь, семінар тощо	Доцільність обраної форми
Управлінська проблема	Проблема розвитку закладу освіти	Зв'язок із результатами дослідження
Управлінська пропозиція	Запропоноване рішення/захід	Доказова основа рішення
Рівень планування	Стратегічний / оперативний	Місце пропозиції у плануванні розвитку
Очікуваний результат	Передбачувані зміни	Показники/критерії досягнення результату

5. Підготуйте коротку апробаційну презентацію (3–5 хв), у якій аргументуйте логічний зв'язок: результат дослідження, управлінська проблема, управлінське рішення, захід стратегічного/оперативного плану, очікуваний результат.

Результат виконання: обґрунтована пропозиція щодо практичного використання результатів наукового дослідження в управлінні та плануванні розвитку закладу освіти аграрного профілю.

Критерії оцінювання завдань практичного заняття 6.

№	Критерій	Зміст критерію	Рівні оцінювання	Бали
1	Знання та розуміння форм апробації й публікації результатів дослідження	Розуміння сутності та значення апробації; видів наукових публікацій, форм і каналів представлення та поширення результатів дослідження	Високий – повне й аргументоване розуміння (2 бали); середній – достатнє розуміння з окремими неточностями (1 бал); низький – фрагментарні знання (0 балів)	2
2	Аналітичні вміння щодо вибору форм апробації та публікації	Здатність обирати й обґрунтовувати доцільні форми апробації, види публікацій та засоби наукової комунікації відповідно до змісту результатів, мети та цільової аудиторії	Високий – вибір повністю обґрунтований (3 бали); середній – вибір загалом доцільний, але частково аргументований (2 бали); достатній – обґрунтування має суттєві недоліки (1 бал); низький – вибір не обґрунтований (0 балів)	3
3	Проектування стратегії апробації та наукової комунікації	Уміння розробляти логічний план апробації та публікаційної активності, визначати її етапи, форми, цільову аудиторію, засоби поширення результатів та очікувані результати з дотриманням академічної доброчесності	Високий – стратегія цілісна, логічна й обґрунтована (3 бали); середній – основні складові визначено, але недостатньо узгоджено (2 бали); достатній – стратегія фрагментарна (1 бал); низький – відсутня логічна структура (0 балів)	3
4	Використання результатів дослідження для обґрунтування управлінських рішень	Здатність визначати практичну значущість результатів дослідження, встановлювати їх зв'язок з управлінською проблемою, формулювати науково обґрунтовані управлінські пропозиції та інтегрувати їх у стратегічне або оперативне планування розвитку закладу освіти аграрного профілю	Високий – забезпечено логічний і доказовий зв'язок між результатами дослідження та управлінськими рішеннями (5 балів); достатній – зв'язок обґрунтований, наявні незначні недоліки (4 бали); середній – пропозиції сформульовано, але їх доказовість або зв'язок із плануванням обґрунтовано частково (2–3 бали); низький – пропозиції формальні або не пов'язані з	5

№	Критерій	Зміст критерію	Рівні оцінювання	Бали
			результатами дослідження (0–1 бал)	
5	Аргументованість і представлення результатів	Логічність, структурованість і переконливість представлення результатів; здатність аргументувати взаємозв'язок «результат дослідження – управлінська проблема – управлінське рішення – захід стратегічного/оперативного плану – очікуваний результат»	Високий – представлення логічне, аргументоване й переконливе (2 бали); середній – загальна логіка дотримана, але аргументація часткова (1 бал); низький – взаємозв'язки не обґрунтовано (0 балів)	2
Разом				15 балів

2.7. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.

Тема: Система правової охорони інтелектуальної власності. Академічна доброчесність та захист результатів інтелектуальної діяльності в дослідницьких і управлінських проєктах.

Мета заняття:

- розкрити сутність інтелектуальної власності як результату творчої, наукової та інноваційної діяльності людини;
- сформулювати у магістрантів знання про систему правової охорони об'єктів інтелектуальної власності в Україні та міжнародному правовому просторі;
- розвинути аналітичні навички застосування норм законодавства у сфері авторського права, суміжних прав та права промислової власності;
- сформулювати здатність визначати об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності, встановлювати способи їх правового захисту;
- розвинути вміння застосовувати правові механізми охорони результатів наукової діяльності, забезпечувати дотримання академічної доброчесності та запобігати порушенням авторських прав.

Тип заняття:

Аналітико-практичне з елементами нормативно-правового аналізу, розв'язання ситуаційних завдань, кейс-дослідження, експертного оцінювання та моделювання правових ситуацій.

Компетентності, що формуються:

- **Знання:** положень законодавства України та міжнародних нормативно-правових актів у сфері інтелектуальної власності; видів об'єктів права інтелектуальної власності; особливостей авторського права, суміжних прав, патентного права та права на засоби індивідуалізації; механізмів правового захисту результатів наукової діяльності.
- **Уміння:** ідентифікувати об'єкти інтелектуальної власності; аналізувати правові ситуації, пов'язані з використанням результатів творчої та наукової діяльності; застосовувати норми авторського права під час підготовки наукових робіт; визначати способи захисту порушених прав.

- **Навички:** роботи з нормативно-правовими актами у сфері інтелектуальної власності; оформлення авторських прав на результати наукової діяльності; використання правил академічного цитування; виявлення фактів порушення авторських прав і академічної недоброчесності.

- **Здатності:** використовувати правові знання для захисту результатів інтелектуальної діяльності; формувати культуру поваги до авторського права та академічної доброчесності; приймати обґрунтовані рішення щодо правомірного використання об'єктів інтелектуальної власності в освітній і науковій діяльності.

Питання для обговорення:

1. Що таке інтелектуальна власність та які основні об'єкти права інтелектуальної власності підлягають правовій охороні?
2. Які нормативно-правові акти України регулюють сферу інтелектуальної власності?
3. Хто є суб'єктами права інтелектуальної власності та які права їм належать?
4. У чому полягає сутність авторського права та суміжних прав?
5. Які результати наукової та освітньої діяльності можуть бути об'єктами авторського права?
6. Яким чином здійснюється правова охорона винаходів, корисних моделей, торговельних марок та інших об'єктів промислової власності?
7. Які особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в освітній та науковій діяльності?
8. Які види порушень авторських прав і прав інтелектуальної власності найчастіше трапляються в академічному середовищі?
9. Як академічна доброчесність пов'язана із захистом інтелектуальної власності?
10. Які способи правового захисту передбачені у разі порушення прав інтелектуальної власності?

Практичне завдання 1 (репродуктивного рівня). Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності

Мета: засвоїти основні поняття, категорії та нормативно-правові засади охорони інтелектуальної власності.

Інструкція:

1. Ознайомтесь із такими об'єктами права інтелектуальної власності:
 - літературні та наукові твори;
 - комп'ютерні програми;
 - бази даних;
 - винаходи;
 - корисні моделі;
 - торговельні марки;
 - промислові зразки;
 - комерційні найменування.
2. Визначте, до якої групи об'єктів інтелектуальної власності належить кожний із них:
 - об'єкти авторського права;

- об'єкти суміжних прав;
 - об'єкти промислової власності;
 - засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту.
3. Визначте суб'єктів права інтелектуальної власності та

охарактеризуйте їхні основні права.

Категорія	Зміст	Приклад реалізації
Об'єкт права інтелектуальної власності	Наукова стаття	Автор має право на визнання авторства та використання твору
Суб'єкт права інтелектуальної власності	Автор наукової праці	Приймає рішення щодо публікації та поширення результатів дослідження
Об'єкт промислової власності	Винахід	Патент надає виключне право на використання винаходу

Практичне завдання 2 (продуктивного рівня). Аналіз правової ситуації у сфері інтелектуальної власності

Мета: навчитися застосовувати норми права інтелектуальної власності для аналізу практичних ситуацій.

Інструкція:

1. Ознайомтесь із ситуацією.

Ситуація:

Магістрант під час підготовки кваліфікаційної роботи використав фрагменти наукової статті іншого автора без належного посилання на джерело. Після перевірки роботи було виявлено значний відсоток текстових запозичень.

2. Проаналізуйте ситуацію та визначте:

- які права інтелектуальної власності були порушені;
- які принципи академічної доброчесності не дотримані;
- які наслідки можуть настати для автора роботи;
- які заходи необхідно вжити для усунення порушень.

3. Оцініть ситуацію за наведеними критеріями.

Критерій	Прояв	Оцінка ситуації	Обґрунтування
Дотримання авторського права	Використання чужого тексту без посилання	Порушено	Відсутнє належне цитування автора
Академічна доброчесність	Самостійність виконання роботи	Порушено	Виявлено ознаки академічного плагіату
Правові наслідки	Відповідальність автора	Наявні	Робота може бути не допущена до захисту

Практичне завдання 3 (продуктивного рівня). Моделювання системи захисту інтелектуальної власності результатів наукового дослідження

Мета: сформувати здатність проєктувати механізми правової охорони результатів інтелектуальної діяльності в освітній і науковій сфері.

Інструкція:

1. Об'єднайтесь у групи по 3–4 особи.
2. Оберіть один із результатів інтелектуальної діяльності:
 - наукова стаття;
 - магістерська робота;

- електронний навчальний курс;
- комп'ютерна програма;
- методичний посібник;
- інноваційний освітній продукт.

3. Розробіть модель його правового захисту, визначивши:

- об'єкт права інтелектуальної власності;
- суб'єктів права;
- способи набуття правової охорони;
- механізми захисту від неправомірного використання;
- можливі ризики порушення прав.

4. Представте результати у вигляді схеми, таблиці або презентації.

Компонент моделі	Зміст	Приклад реалізації
Об'єкт охорони	Електронний навчальний курс	Авторський дистанційний курс з дисципліни
Правова охорона	Авторське право	Реєстрація авторського права на твір
Захист прав	Академічне цитування, ліцензування	Використання матеріалів лише за згодою автора
Ризики	Несанкціоноване копіювання	Розміщення курсу на сторонніх ресурсах без дозволу автора

Практичне завдання 4 (репродуктивного характеру). Аналіз понять і функцій правової охорони інтелектуальної власності

Мета: закріпити розуміння сутності інтелектуальної власності, її правової охорони та основних функцій у науковій, освітній та інноваційній діяльності.

Інструкція:

1. Опрацюйте визначення понять «інтелектуальна власність» та «правова охорона інтелектуальної власності» у різних наукових джерелах і нормативно-правових актах (не менше трьох).
2. Заповніть таблицю, визначивши сутність кожного підходу та сформулюйте власне узагальнене визначення.

№	Автор / джерело	Визначення поняття	Ключові акценти (об'єкт, права, захист)	Власне узагальнене визначення
1	...	...	...	...
2	...	...	...	...
3	...	...	...	...

3. Визначте основні функції системи правової охорони інтелектуальної власності (охоронна, регулятивна, стимулююча, економічна, інформаційна) та коротко поясніть їх зміст (2–3 речення до кожної).

Очікуваний результат: студент демонструє знання теоретичних основ інтелектуальної власності, розуміння її значення для розвитку науки, освіти та інноваційної діяльності.

Практичне завдання 5 (репродуктивного характеру). Об'єкти, суб'єкти та механізми правової охорони інтелектуальної власності

Мета: засвоїти класифікацію об'єктів інтелектуальної власності та способи їх правового захисту.

Інструкція:

1. Заповніть таблицю, вказавши об'єкти права інтелектуальної власності, особливості їх охорони та відповідні правові механізми.

№	Об'єкт інтелектуальної власності	Характеристика	Спосіб правової охорони	Документ, що підтверджує право
1	Науковий твір	...	...	...
2	Комп'ютерна програма	...	...	...
3	Винахід	...	...	...
4	Корисна модель	...	...	...
5	Торговельна марка	...	...	...

2. Складіть схему взаємозв'язку між:
Об'єктом інтелектуальної власності → Суб'єктом права → Формою правової охорони → Способами захисту порушених прав.

До кожного елемента коротко додайте приклади.

Очікуваний результат: студент уміє класифікувати об'єкти права інтелектуальної власності, визначати суб'єктів права та способи правового захисту результатів інтелектуальної діяльності.

Практичне завдання 6 (репродуктивного характеру). Проєктування системи правової охорони результатів наукового дослідження

Мета: сформувати здатність застосовувати знання для розроблення комплексної системи захисту результатів інтелектуальної діяльності в науковій та освітній сфері.

Інструкція:

1. Оберіть конкретний результат інтелектуальної діяльності: магістерська робота; наукова стаття; електронний навчальний курс; методичний посібник; програмний продукт; інноваційна освітня технологія.

2. Розробіть модель його правової охорони, яка повинна містити: характеристику об'єкта інтелектуальної власності; суб'єктів права інтелектуальної власності; нормативно-правову базу захисту; механізми набуття правової охорони; можливі ризики порушення прав; способи запобігання порушенням; алгоритм захисту прав у разі їх порушення.

3. Оформіть модель у вигляді таблиці, схеми або дорожньої карти з коротким аналітичним поясненням (до 1 сторінки).

Очікуваний результат: студент демонструє вміння поєднувати теоретичні знання та практичні механізми захисту інтелектуальної власності, розробляти структурно-логічну модель правової охорони результатів наукової діяльності.

Критерії оцінювання завдань практичного заняття 7.

№	Критерій	Зміст оцінювання	Рівні / бали	Максимум
1	Знання нормативно-правових засад	Розуміння основних понять, об'єктів і суб'єктів права інтелектуальної власності, принципів та	Високий – повне й аргументоване розуміння (2 бали); середній – достатнє розуміння з окремими	2

№	Критерій	Зміст оцінювання	Рівні / бали	Максимум
	інтелектуальної власності	механізмів правової охорони результатів інтелектуальної діяльності	неточностями (1 бал); низький – фрагментарні знання (0 балів)	
2	Аналітичні вміння	Здатність аналізувати ситуації, пов'язані з використанням результатів інтелектуальної діяльності, виявляти порушення авторського права та академічної доброчесності, обґрунтовувати способи їх запобігання й усунення	Високий – комплексний та аргументований аналіз (3 бали); середній – аналіз загалом правильний, але неповний (2 бали); достатній – частковий аналіз (1 бал); низький – аналіз відсутній або помилковий (0 балів)	3
3	Практичне застосування правових та етичних норм	Здатність застосовувати норми права інтелектуальної власності та принципи академічної доброчесності під час розв'язання конкретних дослідницьких і професійних ситуацій; обґрунтовувати доцільні способи захисту результатів інтелектуальної діяльності	Високий – норми застосовано коректно й аргументовано (4 бали); достатній – завдання виконано правильно з незначними неточностями (3 бали); середній – норми застосовано частково (1–2 бали); низький – практичне застосування відсутнє або помилкове (0 балів)	4
4	Проектно-моделювальні вміння	Уміння розробляти обґрунтовану модель правової охорони та захисту результатів інтелектуальної діяльності, визначати об'єкт охорони, правові механізми, послідовність дій і способи запобігання можливим порушенням	Високий – модель цілісна, логічна й обґрунтована (4 бали); достатній – модель розроблена з незначними недоліками (3 бали); середній – представлено основні елементи, але їх взаємозв'язок недостатньо обґрунтований (1–2 бали); низький – модель фрагментарна або відсутня (0 балів)	4
5	Рефлексивно-оцінювальні вміння	Усвідомлення значення правової охорони інтелектуальної власності та академічної доброчесності в науково-дослідній і професійній діяльності; здатність формулювати аргументовані висновки та рекомендації	Високий – висновки аргументовані й змістовні (2 бали); середній – висновки загалом обґрунтовані, але неповні (1 бал); низький – висновки формальні або відсутні (0 балів)	2
	Разом			15 балів

3. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

3.8. Перелік питань до іспиту

з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»

1. Наукове дослідження: сутність, мета, завдання та основні характеристики.
2. Наука як сфера діяльності та соціальний інститут: сутність, функції й роль у розвитку суспільства та управлінської практики.
3. Види наукових досліджень та особливості їх застосування у сфері менеджменту.
4. Методологія наукового пізнання: сутність, структура та функції.
5. Рівні методології наукового дослідження та їх взаємозв'язок.
6. Принципи наукового пізнання та їх реалізація в дослідницькій діяльності.
7. Об'єкт і предмет наукового дослідження: сутність, взаємозв'язок і вимоги до визначення.
8. Наукова проблема, тема, мета, завдання та гіпотеза дослідження: логіка формування та взаємозв'язок.
9. Методи наукового дослідження: класифікація, критерії вибору та особливості застосування.
10. Теоретичні методи дослідження та можливості їх використання для розв'язання управлінських проблем.
11. Емпіричні методи дослідження: характеристика, умови та обмеження застосування.
12. Обґрунтування вибору комплексу методів відповідно до мети й завдань наукового дослідження.
13. Інформаційна база наукового дослідження: структура, принципи та вимоги до формування.
14. Джерела наукової інформації: класифікація та критерії оцінювання їх достовірності, актуальності й релевантності.
15. Пошук, відбір, критичний аналіз і систематизація наукової інформації.
16. Електронні наукові ресурси, репозитарії та наукометричні бази даних у дослідницькій діяльності.
17. Академічні пошукові системи та стратегії ефективного інформаційного пошуку.
18. Використання інформаційних систем і спеціалізованого програмного забезпечення для пошуку, систематизації та аналізу дослідницьких даних.
19. Наукові комунікації: сутність, функції, форми та значення для дослідницької діяльності.
20. Сучасні засоби наукової комунікації та академічні профілі дослідника (ORCID, Google Scholar та ін.).
21. Організація науково-дослідної діяльності у закладах вищої освіти.
22. Планування наукового дослідження: логіка, етапи, ресурси та очікувані результати.
23. Проєктування наукового дослідження у сфері управління закладом освіти.
24. Генерування та обґрунтування дослідницьких ідей для розв'язання актуальних управлінських проблем.

25. Теоретичне дослідження: сутність, етапи, методи та особливості організації.
26. Експеримент як метод наукового дослідження: сутність, структура та умови застосування.
27. Види експериментальних досліджень та особливості їх організації.
28. Методика організації та проведення експериментального дослідження.
29. Критерії, показники та рівні оцінювання результатів наукового дослідження.
30. Формування вибірки, контрольної та експериментальної груп: методологічні вимоги та принципи.
31. Методи збору, фіксації, систематизації та первинного опрацювання дослідницьких даних.
32. Методи кількісного та якісного аналізу результатів наукового дослідження.
33. Статистичне опрацювання даних та оцінювання достовірності результатів дослідження.
34. Інтерпретація, узагальнення та візуалізація результатів наукового дослідження.
35. Моделювання як метод наукового дослідження: види моделей та етапи їх побудови.
36. Моделювання управлінських процесів та використання його результатів для обґрунтування управлінських рішень.
37. Науковий текст: структура, логіка, аргументація та вимоги до академічного викладу.
38. Академічне письмо як складова дослідницької діяльності. Цитування, посилання та оформлення використаних джерел.
39. Академічна доброчесність у науково-дослідній діяльності: принципи, вимоги та відповідальність.
40. Академічний плагіат та інші порушення академічної доброчесності: види, способи виявлення та запобігання.
41. Кваліфікаційна робота як форма науково-дослідної діяльності здобувача: структура, зміст та основні вимоги.
42. Організація та етапи виконання магістерського кваліфікаційного дослідження.
43. Методологічний апарат магістерського дослідження: вимоги до формування та забезпечення логічної узгодженості його складових.
44. Підготовка, оформлення та представлення результатів кваліфікаційного дослідження.
45. Підготовка до публічного захисту кваліфікаційної роботи: доповідь, презентація та ведення наукової дискусії.
46. Критерії оцінювання якості кваліфікаційного дослідження та його результатів.
47. Апробація результатів наукового дослідження: сутність, форми, етапи та значення.
48. Наукові конференції, семінари, тези доповідей та інші форми представлення результатів дослідження.

49. Наукова стаття: структура, зміст, вимоги до підготовки та критерії вибору наукового видання.
50. Планування стратегії апробації та публікаційної активності дослідника.
51. Наукометричні показники та академічні профілі: можливості й обмеження використання для оцінювання наукової діяльності.
52. Трансформація результатів наукового дослідження в науково обґрунтовані управлінські рішення.
53. Використання результатів дослідження для розроблення управлінських проєктів, стратегічних та оперативних планів розвитку закладу освіти аграрного профілю.
54. Методологічне обґрунтування стратегічних і оперативних рішень щодо розвитку закладу освіти аграрного профілю з урахуванням європейських цінностей і цілей сталого розвитку.
55. Інтелектуальна власність: сутність, об'єкти, суб'єкти та система правової охорони в Україні.
56. Авторське право і суміжні права: об'єкти, суб'єкти, особисті немайнові та майнові права.
57. Правова охорона результатів наукової, навчально-методичної та цифрової інтелектуальної діяльності.
58. Патентне право: винахід, корисна модель і промисловий зразок як об'єкти правової охорони.
59. Торговельні марки, комерційні найменування та географічні зазначення як об'єкти права інтелектуальної власності.
60. Правові механізми охорони й захисту інтелектуальної власності та відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе / за ред. Т. В. Фінікова, Н. В. Гришиної. Київ : Таксон, 2021. 128 с.
2. Бурда М. І., Кушнір В. А. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 256 с.
3. Єрмаков І. Г., Кривонос Ю. Г. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 224 с.
4. Інтелектуальна власність та авторське право : навчальний посібник. Київ : Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, 2024. 289 с.
5. Інтелектуальна власність та методологія наукових досліджень : методичні вказівки / Т. О. Негрій, А. В. Ковальова. Київ : КНУБА, 2025. 20 с.
6. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 № 2811-IX.
7. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII (зі змінами).
8. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами).
9. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 № 3687-XII (зі змінами).
10. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. 3-тє вид., оновл. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 156 с.
11. Ковтун Н. М. Методологія наукових досліджень : навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 130 с.
12. Луговий В. І., Таланова Ж. В. Дослідницька діяльність у вищій освіті: теоретичні та практичні аспекти : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2021. 312 с.
13. Методологія і методи наукових досліджень : навчально-методичний посібник / В. В. Сидоренко. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 150 с.
14. Методологія, організація та технологія наукових досліджень : навчальний посібник / за ред. В. Г. Пилипчука. Київ : НДІП НАПрН України, 2025. 420 с.
15. Основи інтелектуальної власності : навчальний посібник / за ред. П. П. Крайнева. Київ : АртЕк, 2021. 328 с.
16. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Основи науково-дослідної роботи : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2022. 336 с.
17. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами).
18. Про затвердження Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

19. Самсонов В. В., Сільвестров А. М., Тачиніна О. М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання : навч. посіб. Київ : НУХТ, 2022. 385 с.

20. Семеног О. М. Академічне письмо: практикум дослідника : навчальний посібник. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 248 с.

21. Фініков Т. В., Артюхов А. Є. Академічна доброчесність: практичний посібник для викладачів та здобувачів вищої освіти. Київ : Таксон, 2021. 192 с.